

Naujienu Antroji Dalis

NR. 696

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

KALĖDŲ KAUKĖ MIRĖ PER KALĖDAS

IŠPAŽINTIS

Jule,
Mano sąmonės rūsy, kur ilsis, dar nemiręs,
Mano visas pergyventas laikas,
Visos bėdos, rūpesčiai, darbai, pavydas
Viskas -- kas man gėda prisiminti:

Klaidos, ydos, nuodemės, nusikaltimai
Tycia ar netycia padarytos broliams skriaudos,
Tycia ar netycia pasakytas bjaurus melas,
Tycia ar netycia žengtas žingsnis pikto linkui, --

Net ir ten rūsy, tarp žagarų ir šiukšlių
Regis man ir vienas-kitas nuvalytas takas,
Vienas-kitas medis su žiedais tarp lapų,
O ryškiau už viską meilės medis.
Taip, tai aš su tuo medžiu išaugau,
Po jo lapais moteris mylėjau ir jų lytį --
Taip labai, taip geidžiamai, taip žmoniškai,
Kad lytis, kaip sėkla, davę pradžią Manyje
Dar platesnei, dar pilnesnei meilei --
Meilei artimo ir priešo.
Taipgi medį tą matydamas, tikiu ir laukiu,
Kad kai laikas mano baigsis,
Kai svarstykles Dievi persvarą turės parodyt --
Meilė persvers piklą, džiaugsmas gėdą.

Poetas, vaidintojas, kalbėtojas ir žurnalistas Kleopas Jurgelionis mirė Kūčių dieną, gruodžio 24-tą. Jurgelionis, besėdėdamas Vilkauskio kalėjime už veiklą prieš caro valdžią, pasirinko slapyvardį Kalėdų Kaukė. Taip jis pasirašydavo savo eilėraščius ir kitus rašinius.

Slapyvardis sutapo su poeto kūrinių ir gyvenimu. Kalėdų Kaukė neteko gyvybės kalėdinių švenčių metu -- Kūčių dieną. Šių švenčių metu poetas nusiėmė savo kaukę. Kalėdų Kaukė be kaukės -- Kleopas Jurgelionis.

Jurgelionis mirė Kalifornijoje, Riverside miestelyje. Jeigu jis būtų dar bent vieną savaitę pagyvenęs, tai sausio 1 dieną būtų galėjęs atšvesti savo 78 metų sukaktį. Paskutiniaisiais metais Jurgelionis sirguliavo, negalėjo vaikščioti. Jurgelionis bus laidojamas penktadienį, gruodžio 27 dieną, 2 val. po pietų. Jis pašarvotas Chapel of Magnolias koplyčioje, 9646 Magnolia, Riverside, Calif.

Kleopas Jurgelionis, prieš išvykdamas iš Chicago, pareiškė noro būti palaidotas Chicagoje, Lietuvių Tautinėse Kapinėse.

Šia proga spausdiname du būdingus poeto Jurgelionio eilėraščius, iki šio meto dar niekur nespausdintus. Abu eilėraščiai buvo parašyti 1954 metais ir pasiūti poeto gerai pažįstamai čikagietei.

PAVYDAS

Pavydėti -- žmogaus ir žmonijos baisioji yda,
Ir yda, ir žala neapsakoma,
Pavydėjimu gaišta žmogus ir visa jo nauda,
Ir nauda ir prasmė jo gyvenimo.

Man reikėjo išrauti pavydą iš mano širdies,
Iš širdies, iš jausmų, iš galvojimų,
Man reikėjo iškilti ir dvasią, iš prado lyties,
Iš lyties, iš godumo, iš nerimo.

Man reikėjo pažinti, kad jos meilė, gausi kol jauna
Kol jauna, kol laisva, neužtvartoma.
Man reikėjo matyti, kad ji buvo kaip upė srauna,
Ir srauna, ir pilna, išsiliejanti.

Nešykštėjo ji man ir kitiems jos meilumo godų
Ir godų ir veidų raudonuojančių.
Taip pražudusi liepa nešykšti bitelėms žiedų,
Nei žiedų, nei medaus iš jų čiulpiamo.

buvo cheminio valymo ir dazymo dirbtuvė. Kiekvienas tą galėjo pastebėti, nes prie namo esanti iškaba aiškiausiai apie tai liudijo. Nepažįstamasis įėjo į tą dirbtuvę.

Jį pasitiko pats dirbtuvės šeimininkas ir, žvelgdamas į atvykėlio laikomus lagaminus, pagalvojo, jog žmogus atnešė valyti ar dažyti drabužius. Vis tiksliai per ilgus tos įmonės laikymo metus įpratęs su klientais mandagiai ir paslaugiai elgtis, paklausė:

— Kuo galėčiau jums patarnauti?

— Jūs esate ponas M...?

Šeimininkas patvirtino.

— Norėčiau su jumis privatistiškai pasikalbėti, — lietuviškai prakalbo atvykėlis.

Šeimininko veide, turinčiame virš penkiasdešimt metų žymes, atsispindėjo ir nuostaba, ir džiaugsmas, ir nepasitikėjimas, ir įtarimas: lietuvis, jo tautietis Suomijoje? Iš kur, kaip, koku būdu ir keliais šito karo metu? Tokių klausimų lydėmas šeimininkas, senas Suomijos gyventojas, karo suomių su rusais dalyvis-veteranas, nepažįstamąjį įsivedė į nuošalų kambarį... ilgokai jie ten užtruko, ilgai kalbėjosi, o gal ką nors ir planavo. Apie tai tik jiedu ir to kambario, kuriame buvo tariamasi, sienos težinojo. Šeimininkas, rizikuodamas būti vokiečių suimtas ir įgrūstas į koncentracijos stovyklą, atvykėlį iš Lietuvos paprašė pasilikti pas jį. Pasišvečiuoti? Ir taip, ir ne, nes nepažįstamojo kelionės tikslas tik trumpą gabaliuką tebuvo nueitas. Šeimininkas, būdamas ne tik Suomijos, kurioje gyveno, bet Lietuvos -- savo gimtojo krašto patriotas, nutarė rizikuoti ir padėti atvykėliui tolimesnėje jo kelionėje. Tos kelionės galutinis tikslas buvo: gauti reikalingus asmens dokumentus (aišku, suomiškus) ir jais naudojantis, nuvykti į neutralią Švediją ir čia užmegsti ryšius su Vakarų demokratinių valstybių, kovojančių prieš vokiškuosius nacius, atstovais. Nepažįstamasis buvo pirmasis Pabaltijo valstybių pogrindžio prieš nacius kovotojų atstovas, atsijęs pogrindžio vadovybės. Jis rizikavo, labai pavojingai rizikavo: ką jis galėjo žinoti, kaip jį sutiks ir kaip jį pažiūrės Suomijos lietuvis M.? Ar jis nepraneš vokiečiams ir neišduos jo? Rūsai, taip, buvo didžiausi suomių priešai, o vokiečiai, užpildami rusus, įgalingi suomių atsikūlimo iš rusų pagrobtas savo žemes. O čia dabar vyras, kovotojų prieš vokiečius, suomių sąjungininkas, atstovas? Vienas pavojingasis etapas buvo nueitas: lietuvis lietuvių pažino, ištikino jo idealistiškumą ir pasiaukojimą gimtajam kraštui, ir patys nutarė kartu žengti rizikingą žingsnį.

Kaip ir kur gauti atvykėliui reikalingus asmens dokumentus? Ir abu sutarė: nuvykti į policijos štabą ir ten viską atvirai išdėti. Tebūnie kas nori:

(Bus daugiau)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

SPAUDOS PABIROS

(tęsinys)

Užpulti suomiai (vienas suomis prieš 50 rusų; suomių apie 4 mil., o rusų apie du šimtai milijonų) žmonijos istorijoje neregėtu atkaklumu ir karžiškiškumu tris ir pusę mėnesio kovėsi su Stalino pasiūtais galvažudžiais, tačiau nesulaukdami iš laisvojo pasaulio tautų jokios pagalbos, buvo paklupdyti ir turėjo priimti raudonosios, taiką "mylinčios" imperijos reikalavimus, kurių pasėkoje neteko visų strategiinių vietovių Rusijos pasienyje ir Suomijai gyvybiniai svarbių plotų, viso 1,170 kvadratinį mylių nuosavos žemės. (Didesnis plotas negu pusė visos Lietuvos).

Žinant šiuos, iš rusų pusės agresingus-biaurius faktus, visai suprantamas ir pateisinamas suomių elgėsys 1941 m. Hitleriui užpuolus savo buvusį sąjungininką Rusiją. Suomiai stoji į karą vokiečių pusėje ir agresoriams rusams pyli į kailį iki atsiėmė visus rusų 1939-40 m. iš suomių atplėstas teritorijas. Atsiėmė savo žemes suomių pareiškė vokiečiams ir rusų teritoriją neįgytusių ir to pareiškimo laikėsi. Suprantama savaime, jog atsisakę grobti ne jiems priklausančią žemę, suomių turėjo leisti vokiečiams naudotis jų žeme, uostais ir vandėmis, iš kurių vokiečiai atakavo rusus. Už tai suomių buvo apšaukti "agresoriais" ir karui pasibaigus privalėjo priimti rusų padikuotus "taikos" sąlygas. Tos sąlygos suomiams buvo labai sunkios: neteko savo žemės didelių plotų, ir svarbių uostų; be to, "maloningieji" rusai iš suomių, tik aštuonerių metų laikotarpyje, išplėdė 3 šimtus milijonų dolerių kontribucijos. Tų pačių rusų dėka Suomija ir šandien dar negali dalyvauti UNO-Jungtinėse Pasaulio Tautose. Suomiai kantriai ir tyliai neša didžiojo jos kaimyno -- Rusijos užkrautą vargo našta, o laisvasis Vakarų pasaulis primerktomis akimis žiūri į tai ir glėbėšiuojasi su laisvų tautų engėjais raudonaisiais svieto "lygintojais". Suomiai, galvažudžių ir mažųjų savo kaimynų -- rusų sukruvintais veidais išdidžiai, kantriai, tyliai eina grublėtu nors laisvo gyvenimo keliu. Jie buvo ir paliks laisvi! Tokie yra suomių.

Grįžkime prie tiesioginio mūsų pasakojimo. Į tą laikotarpį, kai II-sis Pasaulinis karas visų žiaurumu tebeliepsnojo ir visai negalima dar buvo numatyti kurion pusėn to karo laimėjimas pakrips. Grįžkime į 1943 metus...

2. Nepažįstamas svetys

Pasaulis degė II-jo Pasaulinio karo ugnyje. Tautos ir valstybės tiesiogiai tos ugnies

— SATURDAY, DECEMBER 28, 1963
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

J. JASINSKAS
paliestos, visą savo gyvenimą buvo pritaikę to karo reikalavimams. Vakariniėje Europoje Prancūzija, Belgija, Olandija ir kiti kraštai buvo vokiečių okupuoti, tik Anglija, nors ir daugoma lėktuvų ir I bei II-jo F (vokiečių raketos arba "atsikeršijimo ginklas") griauinama, tebesilaikė "vandens paviršiuje". Didžiausi ir žiauriausi mūšiai vyko Rytuose -- Rusijos teritorijoje. Visi kraštai, susisiekę su Rusija, vokiečių užimti, privalėjo paklusti vokiečių karo įstatymams ir reikalavimams. Jų tarpe ir Suomija. Suomiai, atsiėmė iš rusų užgrobtus plotus, fronto mūšiuose nedalyvavo, tačiau jų krašte vokiečiams turėjo leisti turėti karo bazes. Visi uostai buvo vokiečių kariuomenės žinioje. Jų tarpe didžiulis Helsinkio uostas. Vokiečių kontrolėje buvo ir viešasis to miesto gyvenimas.

Tokių metu į Helsinkio uostą įplaukė nedidelis žvejų laivas. Prisiartinęs prie krantinės, tas laivas sustojo ir iš jo išlipo vienas keleivis. O laivas nuplaukė savais keliais.

Iš laivelio išlipęs keleivis atrodė kaip turistas, atvykęs susipažinti su šiuo kraštu, pasirinkti žinią apie to krašto gamtą, augmeniją, ežerus ir salas. Gal būt, jis yra mokslininkas-gamtininkas, o gal geografas. Jis buvo apsirengęs visai padoriais, nors ne puošniais, drabužiais, abiejose rankose laikė po vidutinio dydžio lagaminą. Atvykėlis buvo didoko ūgio, tiesus, aukštai iškelta galva, tarsi karys garbės sargybą nešęs. Galėjo būti 32 ar 34 metų amžiaus. Iš išviršinės jo elgsenos atrodė pažįstamas uostą, o gal ir patį Helsinkio miestą: jis, nesidairydamas į šalis, užtikrintais žingsniais leidosi iš uosto į miestą. O gal būt, jis tyčia taip elgėsi, nenorėdamas sukelti nereikalingoms akims įtarimo svetimšalis esąs? Juk karo policijos akis budri ir kiekvieną įtartingą asmenį pastebinti. Ir, vis tiksliai, jis skubėjo išėiti iš uosto zonos ir patekti į miesto centrą, kur civilių gyventojų judėjimas ir jį patekęs svetimšalis tampa to judėjimo dalimi ir atrodo nuolatinis šio miesto gyventojas esąs. Išėjęs iš vokiečių kontroliuojamos uosto zonos ir įsimašęs į miesto civilių gyventojų eiles, nepažįstamasis eiseną sulėtino ir atsargiai dairydamsis, ieškojo jam reikalingo pastato. Gal būt, jis iš anksto buvo išstudijavęs to miesto planą ir žinojo, kurioje vietoje jam reikalingas pastatas yra? Galimas dalykas taip ir buvo. Priešęs pašto rūmus, įėjo į juos, pasinėmė adresų knygą ir ilgokai joje ko tai ieškojo. Susiradęs jam reikalingą adresą, jį išsirašė, pasinėmė čia pat ant grindų padėtus lagaminus ir juos nešinas, leidosi toliau. Ši kartą jis sustojo prie namo, kuriame

DIENU SKEVELDROS

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

simfonistą Juozą Pakalnį su jo nuostabiomis uvertiūromis 'Heroinė' ir 'Romantiškoji', baletu 'Sužadėtinė'. O. J. Gruodžio spalvingoji baletas 'Juratė ir Kastytis' siūta ir daug kitų lietuviškosios klasikos puslapių?

"Visi mes, tiek kompozitoriai, tiek kitų muzikos sričių darbuotojai laikome save Juozo Gruodžio mokiniais (nesvarbu, mokėmės tiesioginiai pas jį ar ne). Ir didžiuojamės tuo! O kur dėdėkingumas mokytoji, kur 'gyvasis paminklas' jo atminčiai — pastovus kompozitoriaus kūrinių skambėjimas koncertų salėse?"

"Energingą muzikalinio gyvenimo veikėją — kompozitorių, pirmąjį mūsų kompozitorių sąjungos pirmininką Taltal-Kelpšą mes irgi beveik nežinome tik iš jo vardu pavadinto Vilniaus muzikos technikumui, kur 'gyvasis paminklas' jo atminčiai — pastovus kompozitoriaus kūrinių skambėjimas koncertų salėse?"

"O kaip vyksta lietuviškosios tarybinės muzikos propaganda? Gal ji įsitvirtinusi mūsų simfoninio orkestro repertuare? Juk kam kitam ją pirmoje eilėje propaguoti, jeigu ne mums patiems?"

"Deja, ir čia, atrodo, jau įsi-vyrazo tradicija: mūsų kompozitorių kūrinius po vieną-antrą (ne daugiau!) kartą atlikti (to reikalauja Kompozitorių sąjunga), o po to padėti 'išsėti' Kultūros ministerijos atitinkamo kabineto stalčiuose".

Toliau rašoma: "Ir dar viena mintis. Mūsų konservatorija kasmet išleidžia nemažą būrį gabių atlikėjų: pianistų, smuikininkų, kitų instrumentalistų, kurie kupini noro koncertuoti, parodyti savo sugebėjimus. Ar ne tikslinga būtų ir juos (o ne vien tik iš Maskvos konservatorijos atsilankančius) įtraukti į Filharmonijos koncertinę veiklą: užsakyti jiems paruošti naujausią koncertinį repertuarą (ypač su simfoniniu orkestru) pagal Filharmonijos sudarytą planą? Būtų patenkinti visi: ir atlikėjai, ir klausytojai".

Čiagi A. Baltinio "Konservuotas miestas". Tai apie Rokiškį ne ... "Tėvynės Balsas", bet rašytojo akimis. Motto paimta iš Valančiaus "Palangos Juzės":

"... Žmonės Rokiškio, negaudamys žuvies, per visą gavenių valgo pupynės, žirnynes, bulvines ir gruce..."

Pasiskaitykime: "Buvusio dvaro parke steigiamas Valstiečio buities muziejus."

"Beje, muziejus. "Iki šiol čia buvo rajono Etnografinis kraštotyros muziejus"

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 28, 1963

RABINDRANATH TAGORĖ

(Tęsinys)

Tuo tarpu pasirodo dulkių debesys ir karaliaus vėliava. Sudaršana mano, kad karalius jos ieškoti ateina. Ji didžiuojasi, ji žada parodyti jojo žemumą ir — vistiek negrįžti. Bet kada Surangama sugryžus pasako, kad tai ne jos karalius, o Suvarna su Kantši ateina, Sudaršana pyksta ir vėl dirbtinai didžiuojasi.

XI. Vienioktasis paveikslas mus nuveda į Kantšos stovyklą. Prie Kantšos yra Suvarna. Kantši Sudaršanos tėvo pasiuntiniui liepia savo karaliui pranešti, kad jis nieko iš jo nenori, tik dukters, karalienės Sudaršanos, ir grasina, jei nesutiktu. Tuo tarpu atėjęs karėvis praneša, kad karaliai Avanti ir Kalinga su savo armijomis atitraukia, o vėliau pasirodo ir Virat, Pantšal ir Vidarbha su savo armijomis. Visi jie, išgirdę apie Sudaršanos pabėgimą, atėjo jos sau pasigrobtį (visi jie tie patys karaliai, kurie buvo pakviesti į pavasario šventę, mėgino pakelti sumišimą ir buvo tamsiojo kambario karaliaus nugalėti, bet nebausti ir vėl paleisti). Kantši mato, kad gali būti blogai, jei jis vienas su kitais nesusitaręs mėgintų Sudaršanos tėvą pulti — dėl to jis eina prie jų susitarti, kad bendrai pultų.

XII. Dvyliktasis scenos paveikslas yra tas pats kaip dešimtas. Iš Sudaršanos kalbos su Surangama matyti, kad nuo kurio laiko eina didžiausi mūšiai tarp Sudaršanos tėvo ir kitų septynių karalių, kurie bendrai su Kantši Sudaršanos reikalavo, armijų. Suvarna pat pradžioje norėjęs pabėgti, bet Kantši sulaukęs ir laiko, kaip belaisvį, Sudaršana gailisi savo pasielgimo ir trokšta, kad josios karalius ateitų jos tėvo gelbėti. Tuo tarpu ateina vartų sargas ir praneša, kad karalius, Sudaršanos tėvas, yra priešininkų paimtas į nelaisvę. Sudaršana alpsta.

XIII. Tryliktame paveiksle Suvarna prašosi Kantši, kad ji drauge Palangos Juzės, bent pasidžiaugtų), tegul ir vadinama keletu vardų: šniceliu, guliašu ar dar kokiu imantriu pavadinimu. Daržovių, žalumynų jokių, nors jau kone birželio vidury. Pakeli akis nuo meniu — apetito kaip nebūta: sienos aprūkusios, ištrupėjusios; grindys nušnerkštos, purvinos. Spiaudyk, mesk nuorūkas — nebus jokie ženklai. Taip, beje, kai kurie lankytojai ir daro".

Kaukė iš Brooklyno (žiūr. Girmakalio "Iš kairės ir iš dešinės", "Vienybė" Nr.43) prikiša man, kad "Dienų skeveldros" naudoju okupuotos Lietuvos rašytojų sąjungos saivatrašty "Literatūra ir Menas". Anot jo, "labai neįdomų tarybinį saivatrašty". Gal bus teista paklausti: — O kas "idomėliau"? Negi "Tėvynės Balsas"?!

J. Cicėnas

(Nukelta į 3 psl.)

jau paleistų, bet Kantši nesutinka ir sako, kad jis turėsias dar baldachimą jam laikyti kunigaikščių karalių susirinkime, kur Sudaršana turės vieną iš jų sau vyrų pasirinkti.

XIV. Keturioktame paveiksle Sudaršana kalbasi su Sudaršana prie lango. Sudaršana nenori tikėti, kad jai toksai nužeminimas rengiamas, ir kad ji turi eiti į jos tėvo nugalėtojų susirinkimą ir vieną iš jų sau vyrų pasirinkti. Bet kada atėjęs pasiuntinys praneša: "Princese, karaliai jūsų jau laukia" — visi abejojami turi išnykti. Tik dabar ji pamato visą savo pasielgimo būnarumą, ir kad iš tikrųjų ji nieko kito nemylėjo ir nemylė, tiktaiti savo karalių. Ji pasiima peilį ir pasižada nuėjus po visų jos laukiančių karalių akių nusizudyti ir tuo viską atpirkti.

XV. Penkioliktasis paveikslas rodo visų septynių karalių, Sudaršanos pabėgimą, atėjo jos sau pasigrobtį (visi jie tie patys karaliai, kurie buvo pakviesti į pavasario šventę, mėgino pakelti sumišimą ir buvo tamsiojo kambario karaliaus nugalėti, bet nebausti ir vėl paleisti). Kantši mato, kad gali būti blogai, jei jis vienas su kitais nesusitaręs mėgintų Sudaršanos tėvą pulti — dėl to jis eina prie jų susitarti, kad bendrai pultų.

XVI. Dvyliktasis scenos paveikslas yra tas pats kaip dešimtas. Iš Sudaršanos kalbos su Surangama matyti, kad nuo kurio laiko eina didžiausi mūšiai tarp Sudaršanos tėvo ir kitų septynių karalių, kurie bendrai su Kantši Sudaršanos reikalavo, armijų. Suvarna pat pradžioje norėjęs pabėgti, bet Kantši sulaukęs ir laiko, kaip belaisvį, Sudaršana gailisi savo pasielgimo ir trokšta, kad josios karalius ateitų jos tėvo gelbėti. Tuo tarpu ateina vartų sargas ir praneša, kad karalius, Sudaršanos tėvas, yra priešininkų paimtas į nelaisvę. Sudaršana alpsta.

XVII. Tryliktame paveiksle Suvarna prašosi Kantši, kad ji drauge Palangos Juzės, bent pasidžiaugtų), tegul ir vadinama keletu vardų: šniceliu, guliašu ar dar kokiu imantriu pavadinimu. Daržovių, žalumynų jokių, nors jau kone birželio vidury. Pakeli akis nuo meniu — apetito kaip nebūta: sienos aprūkusios, ištrupėjusios; grindys nušnerkštos, purvinos. Spiaudyk, mesk nuorūkas — nebus jokie ženklai. Taip, beje, kai kurie lankytojai ir daro".

Kaukė iš Brooklyno (žiūr. Girmakalio "Iš kairės ir iš dešinės", "Vienybė" Nr.43) prikiša man, kad "Dienų skeveldros" naudoju okupuotos Lietuvos rašytojų sąjungos saivatrašty "Literatūra ir Menas". Anot jo, "labai neįdomų tarybinį saivatrašty". Gal bus teista paklausti: — O kas "idomėliau"? Negi "Tėvynės Balsas"?!

J. Cicėnas

(Nukelta į 3 psl.)

IŠILGAI...

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

ly. Džiovinta Gaspe menkė pasiekia Italiją, Kalifornijos miestus. Apšidairius, jos gali rasti ir Chicagoje. Maxwell ir dvyliktosios gatvėse, it malkų riešutus, sukraulus tiesiog po praėjusių kojomis ant šaligatvio.

Užtenka gražios liepos mėnesio dienos pabūti grynai tipingame žvejų kaime. Kalbėti su žvejais, jų moterimis, valgyti jų duoną ir surūkyti cigarete, kuri vistiek, nežūrint, kur gaminta, turės žuvies skonį. Prie jos reikia priprasti, kad nebejaustum.

Sviežios ir gendancijos žuvies tvaiku prisipildžiusi visa įlanka iki viršaus. Mes kvepiame žuvimi, dangus ir akmenys atsi-duoda tuo pačiu. Peisažo brūkštelėjimui nieko nebereikia pridėti: — vaivorykstinė alyvos dėmė iš prakirusio laivo motoro, žuvėdros, nepasidalinančios laivo stiebu, ir žvejo akmeninės rankos, anot poeto Henriko Radausko.

Jau patsai įvažiavimas į Perce, aspeštas klifėmis — gamtinėmis ir grynai turistinėmis. Kelio vingiuotumui ir statumui negalėtumei prieštarauti, tačiau žiopių susigrūdumui, beveik reikėtų. Perce gėrimais iš tolo ir iš arti, bent iš kelių pasirinktų taškų. Patsai kaimelis iki paskutinio plauko sukomercintas ir tik didžiausiom pastangom begali prasilausti pro karabėntikus ir jų klastingas užmačias. Vienok, iš kitos pusės, ir negalėtumei per daug rūstauti, prisiminus kokia trumpa čia vasara. Pravažiuos dykūnų banga, ir vėl devyniems mėnesiams sukaustys ledinis Grenlandijos vėjas. Kaimas pasiliks žiemoti su savo keliais šimtais užsigrūdintųjų piliečių. Vasara tai bepigū. Visi spokso į rausvą, biesai žino kaip vandens nenugriautą uolą, į Boneventuro salą — milijoninę žuvėdrų peryklą. Laikini teatrai, laikini muziejai, savo eksponatais neprašoksta turgaus lygio, valgyklos, užkandinės, suvenyrų, dažniausiai pagamintų iš vietinės medžiagos, krautuvės. Gaujos jaunų dailininkų, vyrų ir mergaičių, barzdoto, kaip iš Vilniaus kahašo, apsilėdusių ir savo kilnaus pašaukimo ir profesijos išrėškinimui, išsidergę iki šlykštumo, tapo vieną ir tą patį peisažą. Jų vasara, ir jų jaunystė. Viena ir nebeapkartojama. Tad purkštauti labai nėra ko.

Mes kažkodėl nesugebėjome įsijungti paniškon Perce nuotai kon ir patraukėm ieškoti ramesnės vietos nakvynėi. Mūsų kelias jau atsilaužia vakaruosin ir mes atėjame prie Baile des Chateaux — atseit šiltosios įlankos. Šiltoji jį dėl to, kad jos nepasiekia lediniai šiaurės vandenys ir jeigu nori patogiai ir viežlybai išsimaudyti, tai, prašau, maudykis čionajos. Žvejų laudis ir čia tebelaikosi labai svarbiu užsiėmimu ir visur, kur Tėvukas prieštarauti neleidžiamu balsu pareiškia, kad: "Jei įsiai išleidžia pašaukimą, ..."

klų, bet iš plonų lentgalių, su akmeniniu svarsčiu ir medine plūde. Šimtakojis įvėžlioja, bet nebemoka išlysti. Miško pramonė skiriamas rimtas dėmesys. Juk pusiasalio tik siaurulis pakraštėlis apgyventas, gi visa nugara nužėlus mišku, neapgyventa ir tiesiog neprieinama. Tačiau turi kas nors tenajos, gilumoje, kirsti miškus ir paruošti plukdymui žemyn, nes visi gausūs upeliai ir sriautai užsigrūdę popiermalkėmis, visos lankos užsikimšusios mediena taip, kad per medžius sausomis kojomis galėtumei keliauti. Visur tik rūksta kaminai, Gamina popierį ir kitokius, manau, ne labai sudėtingus asortimentus, kadangi brandžios medienos nebėra. Ji iškirsta prieš eilę metų ir nebeatgaus tokia, kokia buvus. Vienu atveju Gaspe bus ir žimagogų kraštas.

Drungnosios įlankos pakraštys griežtai atsitirboja nuo savo šiaurinio kaimyno. Čia viskas palinkė į pietus, į saulę. Slautų nuotakumas švelnus ir nebe grąšdinantis. Dirbami laukai nukyla gera mylia į kraštą iki jį užgula miškai ir akmenys. Visa eilė kaimų savo pavadinimuose apseina be šventojo priedėlio, kaip New Port, Fort Daniel, New Carlisle, Caplan. Čia be vargo gali susikalbėti angliškai, matai vaismedžių sodus, ir bendrai žmogaus sodintus medžius apie namus. Tai kažkoks anglosaksiškas prietiltis, kurs netrukus vėl dingsta prancūziškumo jūroje.

Įlanka siaurėja. Jau išsiryškina New Brunswick kontūrai. Netrukus pasirodys ir Matpedija, daugiausiai linksniuota vietovė visoje kelionėje. Jeigu kur kas ne taip, tai nieko, atsigaisime, kai pasieksime Matpediją. Mat nuo čia jau paliekame visus vandenynus, jūras ir įlankas ir pradėdame gręžtis atgalios į žemyną — skersai Gaspe.

Matpedija, keliolikos namelių bėrinys to paties vardo upės žiotyse į drungnąją įlanką, kaip retai kas savo vardo muzikumu ir net poetiškimu, bus apgavusi ne vieną praeivį, besivadovaujantį žemėlapiu ir konspektu. Mes tebuvome vien iš tos niekad nesibaigiančios eilės. Čia turėjo prasidėti mūsų didieji laimikiai — laišų ir upėtakių apimtimi. Kelias bėgo visą laiką upės krantu aukštyn ir glausdamasis staciausio kalno šonu. Matpedija, kaip šventoji prie Antalieptės, arba kaip švėtė prie Zagarės. Tik ištinis vandens kritimas pusdienio kelyje, suspaustas miško nužėlusiu kalnu ir nieko daugiau. Kur tos forelės ir kur laišos? Bet ko tu pasiklausai, jei dešimtims mylių nesutinki nieko, išskyrus prabėgančią lapę ar stirnaitę.

Lipant vis tolydyžio prieš vandenį, pasiekiamas ežeras tokiu žavingu vardu: — Lac-au-Saumon, atseit — laišų ežeras. Mūsų kelvedis rodo, jog tos žuvies čia itin tiršta. O kaip ją pagauti, tai kitas interesas. Kokis gi? Reikia pirmiausia išsinomuoti motorinę valtį, kurios dabar neišnuomojamos, kada-

gi visos darbe. Susirasti gidą, kurie taipogi visi užimti, ir pradėti laukti eilės sėkmingai laišų žvejonei. Informacija užtruko trejeta valandų, bet mes neper plauką nepriartėjome prie palašintoms, dirksnius įaudriusios žvejybos. Traukiame vieškelį, vis dar vilfies nepraprada prie sekančio, didesnio ir rimtesnio ežero, turinčio visas gerąsias ypatybes ir besivadovaujančio upės vardu — Matpedija. Ir čia tos pačios smulkmenos. Rezignuodami išsimaudėme ežere ir pasizadėjome tam reikalui kada nors patraukti rimtesnėn šiaurėn ir tenkintis ne tokia egzotiška, bet tolygiai gera žuvimi — lydeka. Šitai besišmeišdami, sutaupėme laiko ir nutarėme pasiekti Mont Joly prie to paties gerojo, šventojo Lauryno.

Nuo Matpedijos ežero, prie Val-Brillant, visi vandenys pasineša priešinga kryptimi. Mes takoskyroje ir vingių vingiais žemyn. Dar kartą iš aukštybių visu pilkumu sumėlynuoja grąšdinantis. Dirbami laukai nukyla gera mylia į kraštą iki jį užgula miškai ir akmenys. Visa eilė kaimų savo pavadinimuose apseina be šventojo priedėlio, kaip New Port, Fort Daniel, New Carlisle, Caplan. Čia be vargo gali susikalbėti angliškai, matai vaismedžių sodus, ir bendrai žmogaus sodintus medžius apie namus. Tai kažkoks anglosaksiškas prietiltis, kurs netrukus vėl dingsta prancūziškumo jūroje.

Įlanka siaurėja. Jau išsiryškina New Brunswick kontūrai. Netrukus pasirodys ir Matpedija, daugiausiai linksniuota vietovė visoje kelionėje. Jeigu kur kas ne taip, tai nieko, atsigaisime, kai pasieksime Matpediją. Mat nuo čia jau paliekame visus vandenynus, jūras ir įlankas ir pradėdame gręžtis atgalios į žemyną — skersai Gaspe.

Matpedija, keliolikos namelių bėrinys to paties vardo upės žiotyse į drungnąją įlanką, kaip retai kas savo vardo muzikumu ir net poetiškimu, bus apgavusi ne vieną praeivį, besivadovaujantį žemėlapiu ir konspektu. Mes tebuvome vien iš tos niekad nesibaigiančios eilės. Čia turėjo prasidėti mūsų didieji laimikiai — laišų ir upėtakių apimtimi. Kelias bėgo visą laiką upės krantu aukštyn ir glausdamasis staciausio kalno šonu. Matpedija, kaip šventoji prie Antalieptės, arba kaip švėtė prie Zagarės. Tik ištinis vandens kritimas pusdienio kelyje, suspaustas miško nužėlusiu kalnu ir nieko daugiau. Kur tos forelės ir kur laišos? Bet ko tu pasiklausai, jei dešimtims mylių nesutinki nieko, išskyrus prabėgančią lapę ar stirnaitę.

Lipant vis tolydyžio prieš vandenį, pasiekiamas ežeras tokiu žavingu vardu: — Lac-au-Saumon, atseit — laišų ežeras. Mūsų kelvedis rodo, jog tos žuvies čia itin tiršta. O kaip ją pagauti, tai kitas interesas. Kokis gi? Reikia pirmiausia išsinomuoti motorinę valtį, kurios dabar neišnuomojamos, kada-

tys, su ilgai negęstančia žara ir jai įkandin atskubančia aušra. Su žvaigždėmis, didelėmis ir ryškiomis, it žirniais nubertu dangumi, su šalta ir srūte srūviančia rasa. Mes lyg pasimetęme kalendoriui ir mūsų vyzdžiai atšpė reginių tvane. Naktį stūgaujau laivai irdamiesi tirštoje migloje. Atbėga putota potvynio banga iš Atlanto. Ir vėl atoslūgis, atverias pasaką upės dugne.

(Bus daugiau)

tys, su ilgai negęstančia žara ir jai įkandin atskubančia aušra. Su žvaigždėmis, didelėmis ir ryškiomis, it žirniais nubertu dangumi, su šalta ir srūte srūviančia rasa. Mes lyg pasimetęme kalendoriui ir mūsų vyzdžiai atšpė reginių tvane. Naktį stūgaujau laivai irdamiesi tirštoje migloje. Atbėga putota potvynio banga iš Atlanto. Ir vėl atoslūgis, atverias pasaką upės dugne.

(Bus daugiau)

Kaip jaučiasi 11 kartų išvengęs elektros kėdės

Elektros kėdė yra baisus dalykas, pasakė po 7 metų paleistas į laisvę Alvaro Alcorta iš San Antonio, Texas, kurs 1955 metais peilio 32 dūriais nužudė savo žmoną ir buvo nuteistas mirti elektros kėdėje.

Antrą kartą teistas 1957 metais, kai prisipažino kaltu, Alvaro gavo 30 metų kalėjimo ir po 7 metų gero elgesio kalėjime šių metų Kalėdoms paleistas į laisvę. Per 15 mėnesių jam 11 kartų buvo nustatyta valanda, kada eiti į kėdę ir 4 kartus jis pavalgė savo paskutinę vakarienę.

"Mirties kamera (death row) yra tikras pragaras", jis pasakė reporteriui. "Kitą žmogų ji paverčia tikra košelienu. Tai yra siaubo maudyklė, kurios ir tvirtėnų nervų žmonės neatlaiko. Nervai įsitempia. Visas kūnas pasidaro lyg apmirus. Nieko nebegirdi ir jauti lyg ant savo pečių neštam labai sunkią našta. Viskas yra tamsu".

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
 222 WEST ADAMS STREET KAMBARKY 1043
 Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
 COLUMBIA INSURANCE COMPANY
 PEARL ASSURANCE COMPANY
 LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
 MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
 MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
 AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
 MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS
 NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
 2533 West 71st Street
 (Maplewood gatvės kampas)
GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, [skaitant karstą ir pasinaudojimą] mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopolyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
 MASINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ
 Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 28, 1963

ALBINAS SVETELA

ISILGAI ŠVENTO LAURYNŲ

(Tęsinys)

Ir mums beiešint pakrantėje, benarstant iš snarių kultūvės dydžio vėžius, atsirita apsi-puotėjusi banga, ir upė puola potvynio glėbim. Žvabrus rytinis patraukia nuo vandenyno, sugriaudamas gražias užmačias išsimaudyti. Kur tu maudysies, kai vanduo toks šaltas, užlietas šaltosios Labradoro srovės? Kailinių skrebučių imi dairytis parankių ir jau galvojai, kad šudiev tau vasarėlė. Kad vanduo tebūtų šaltas, tai bala nematė, bet jis drumzlinas ir tiesiog rudas kaip verdama kava jų moderniam kavinuke. Net putas, lūžtančios bangos viršūnėje, to paties klaukaus rudumo, tartum vanduo būtų leidžiamas iš skalbimo mašinos, kur šeiminiškė skalbė visus tavo darbo rūbus: — mėlynas kelnes, šviesiai mėlynus marškinius ir kojines, nežiūrint kokios spalvos jos būtų. Kalnų viršūnės anapus upės dinosauro kupra išsiakėjusios. Jos mėlynos, perplautos balto debesio, atsidariusio mėlynus kalnus nuo rudo vandens. O atostigimui įsigalėjus ir atkakus vandenimis iš Ontario, šventas Laurynas vėlėi melsvas, kaip dangus. Nežinau kas čia kaltas, ar mano netobulas orinis žvilgsnis, ar pramūžinas žemynų ir vandėnų pulsavimas. Ant upės nukrinta riko uždanga. Mėlynuoja ant-rasis, tolimes krantas, šviečia saulė, upė garuoja, kaip verdantis puodas, ir jame pasiklydę laivai ūbuoja nejaukiomis siėnėnėmis.

Pagaliau ir Cap-Chat — vieta, kurią reikia laikyti švento Lauryno upės pabaiga ir švento Lauryno įlankos pradžia. Nuo čia antrasis krantas dingsta kaip štrintas, ir mes begalime sukūkti, dar beveik patys netikėdami, kad būsime pravažiavę visą upę, nuo jos istakų iki žiočių ir nebet kokią upę, o vieną iš didžiausių pasulyje. Aš nebeatsimenu, bet greičiausiai, kad ne, ar bus kada tekę net patį mažiausį savo krašto upelį nubristi jo krantais išilgai? Nuo versnių lieknose ir tyrluose iki žiočių, sakysime, kokiam nors Nevėžyje ar Mūsoje. Ne bent prof. Kolupalla tą bus padaręs, bet tik jis tą ir tegalėjo, nes tai jo užsiėmimas.

Trečia diena malmės. Mašina gerai traukia. Įgula laikosi narsiai. Iki Gaspe valandžiukė, bet šiai dienai nebeplanuojame jos pasiekti. Vieškelis nusileidžia iki pat vandens ir svāiginančių uolų pavėsiu vinguriuoja tolyn ir tolyn, tartum ne, žinomybėn. Važiuojama savo atsakomybė, kadangi vandenynui įsišūbavus, kelias pasine-ria po vandeniu. Ir dar kiti įspėjimai paliūdiuja, kad labai nepatartina putotis, o važiuoti visom keturiom akim apsidairant, nes akmenų grūtytis nuo sienos statumo slūgti ir debesyse pasine-riusių viršūnių — neretas reiškinys. Mus domina kriokliai, 6 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 28, 1963

dažniausiai plonomis srovėlėmis puola nuo vieno uolos kyšulio ant kito ir ištyška purlais. Kitur jis dryksta plonas ir permatomas, kaip jaunosios šydas iš ploniausio šilko nerinių. Ir tokio subtilaus vandenkrėčio garsas nieko bendro neturi su "kriokimū". Jis ošia švelniai ir migdančiai. Jame, muzikali ausis, netgi gali įsiklausyti gai-vaus, amaitol ne migdančio, melodingumo.

Sunku ir pasakyti kiek mylių pačiu pavandeniu ir pačiu kalnų pasieniu. Vaizdas laikinai pasikeičia kokiama upelimi ar upukei prasiliauzis į vandenyną. Jo žiotyse trikampiū išbėgusi aikštė, kiek galint apgyventa, išnaudojant lygų tereną. Bažnytelė, kelios krautuvės ir motelis. Ir būtinai lentpjūvė, apdirbanti kalnų medieną. Žvejų valtyis apusai skurdžioje prieplaukoje. O tolimoje baltos būrės. Ir vėl kelio kilpa aplink kalną, ir vėl kalmas, panašus į pirmąjį ir į sekantį po jo. Mont-st-Pierre, Gros-Morne, Manche-Depee, Petite-Madeleine, Riviere-Madeleine. Nuo Grand-Valle kelias ūmai atsilaužia nuo Atlanto ir pasituisiu suoliu metasi į kalną. Astoriais kampais laužydamos statuma, vis aukštyt ir aukštyt. Užkrinta ausys. Motoras krėtočia visas pajėgas įkinęs į darbą ir kelia nusistėbėjimą savo patvarumui ir jėgą. Atlantas ribuliuoja žemai ir tokiu kampu, lyg žiūrėtumei iš bažnyčios bokšto į turgaus aikštę. Aukštyt ir žemyn, kairėn ir dešinėn, gaudant kvapą ir visą laiką stengiantis į ką nors patvaraus įsikibti. Bet į ką tu įsikibsi, jei viskas juda pašėlimo prieuolyje, net dangus, net vandenynas ir žemė? Atrodo šitą kelią inžinieriai suplanavo stiprių pojūčių mėgėjams, kaip galint labiau įmituodami kermosiaus karuselės laukiniškiausią ratą.

Vienok reikia sustoti kur nors ir pasiganyti, nors saulė dar per tris sieksnius. Grand-Étang — lentoje rašo, kad čia nuostabiausia vieta forelių meškėriojimui. Nu, nu, žiūrėkite! Juk kaip sykis, tokių vietelių mes ir ieškome. Ko laukis ne užsukęs? Stačiausių kalnų sušpaustas ežerėlis. Lediniai upeliai ir šaltiniai kranta nuo uolų į ežerą, o to vandens perteklius savo ruožtu pulte puola į vandenį, kur iš čia tik pora šimtų metrų. Geresnės vietos upėtaukiams joks turistinių konspektų organizatoriūs nebeįsigalvoto. Iki tamso duotdamas, ir sušile, ne juokais darbuojamės, visus savo gudriaušius žinklės įnagus pasitelkę. Visos motello valtyis išnuomotos, ir visose po du, po tris atsklius meškėriotojus, žinančius ko nori. Kiti iki pažastų įsibrėdė, specialiais gumulistikiais rūbais, svaido pavandeniu, neturėdami kada prakaito nubraukti. Vienas kiti klausinėja, reiskia, solidari-žuoja, ar nekimba. Kur tau kibi? Nekimba. Šeiminkas skuba paaiškinti, kad taip tik

šlandien. Turbūt prieš kokį ne-dorą orą. Paprastai, labai kimba. Nespėji su žuvim susido-roti. Prašom, kokios nuotraukos, užfiksavusios gausias žve-jones. Ja, kas tiesa, tai tiesa. Nuotraukos gražios, o žuvis dar gražesnė. Nuvargę žvejai eina į savo trobeles ir iš piktumo daug nebesiaiškindamiesi su žmo-nom, prie jų šono užmiega. Ir sulaukę ryto, keikdamiesi išva-žiuoja, ieškoti geresnių vietų. Šeiminkas dėl to nesijaudina. Jie nebegrįš. Bet to ir nereikia. Čia vienos krypties kelias. Čia dažniausiai tik kartą gyvenime pravažiuojama, ir to už-tenka. Nes po jo seks kiti ir kiti. Geresnės ir pigesnės rek-lamos niekas neįsigalvos. Tik paminek žuvį, tokią, kaip upė-takį.

Tiek to. Tos žuvies čionajos tikrai ne badas. Visas šiaurryn-tinis pūstasallo krantas nu-đaugstytas žvejų kaimėliais. Jie išsidėstę uolinėje plokštumoje, atviri žvaibtemis vėjams ir be jokio medelio. Iš toliau atrodo kaip saujia pilkų kaladėlių, nel-tvarkingai pažertų atbula ran-ka. Ne tik žvejai, bet ir ūkinin-kai, regis, griežtai nusistatę prieš medį ar krūmą prie savo medinės trobos. Jeigu jau pa-tai išdygsta ir prieš visas taisyk-lės auga, tai ką padarysi. Bet pasodinti pačiam, tai ponas, ne-šėina. Ir matant tokias plikas gyvenvietes, nejauku prisiminti žiemą. Malkų tai jie turi prisik-rove didžiausias rietuves, nes miškai ranka pasiekiami, bet prisimimus čionykščių žiemų il-gumo, nesinorėtų Kalėdų su-laukti.

Jūra užburiančio ramumo. Ką ten veidrodėis? Ji, kaip ply-niausių ledu aptraukta, ir žvejų laivės slidinėja atvirksčių vaizdu atsimušusios po savi-m. Grįžta žvejai su valksna ir pra-sidėda derliaus dorojimas. Men-kės džiovinamos. Plešiamos per-pus, sėdomos ir klojamos ant tam tikrų tinklinių stalų saulei. Nusipirkome, ir mums patiko. Žvejys dar paaiškino kaip jas paruošti kepimui ir virimui. Bet mums patiko ir žaliam stovyje ir nutarėmė, kad prie kanadiš-ko alaus visai gerai. Užkramtai sausos menkės ir alaus dėžutė kaip uogą pravėji. Tačiau ma-ño bičiulis vieną vakarą bus ap-siskaičiavęs, ir užkramtės dau-giau, nors buvo įspėtas, kad gali tukti kaip šuniui, šeiminkės sūkės suėdusiam, staugti į van-denį žiūrint. Alaus dėžė jis su-tvarkė abiem rankom darbuo-damasis. O paskui atsistojo prie vandens čiaupo ir beveik iki ryto nepasitraukė. Jeigu jo keikimai ir prakeikimai būtų pasiekę rimtą ausį, nėra abejo-nės, visos menkės ir visi jų žve-jai, turėjo išgaisti.

Pagaliau pūstasallo smailuma pasiekiama ir mes atsilaužiamė į pietus. Artėjame prie pačios Gaspe — miestuko, kurio vardu ir visas kraštas pavadinatas. Čia liepos 24-tą 1534-tais metais, prancūzų tyrinėtojas, neramtu-lis Jacques Cartier išmetė inkar-ą. Ir negašdamas pastatė ank-šitą medinį kryžių su trim lėli-jomis, ir puolęs ant kelių, karš-tai pašimeldė, visas šio kranto

žemes paskelbdamas priklaus-iančias Prancūzijai. Ir tai atsi-liko beveik visu šimtmečiu anks-čiau negu britų puritonai su "May flower" išsikėlė netoli da-bartinio Bostono.

Medinis kryžius su lėlijomis jau seniai supuvo ir jo vietoje šlandien iš ventisios baltos uo-los iškalta akmeninis kryžius. Imponuojančiai masyvus ir sunkus, kaip žemė vakaruose.

Prieš pat garsiąją Perce, vi-šą dieną paskiriame žvejų dram-gystei, nes vargu kur kitoje vie-toje begali labiau jų charakte-ris atsiskleisti. Du pagrindiniai elementai sudaro šios pakran-tės visumą. Uola ir vanduo. Ant uolos įsikabina žmogus ir gy-vena, bet iš jos negali pragy-venti. Belieka vanduo. Kur tik įmanoma, įrengta geresnė, ar visai skurdi prieplaukėlė, kelij žvejų šeimoms prisiglausti. Val-tys išplaukia ir grįžta visos šei-mos narių sutinkamos ir su tal-ka apdorojančios vandens do-vana. Tačiau, daugumoje, ir čia vyruoja komercinis ir be-druomeninis veiksnys. Įrengti erdvūs sandėliai su brangiais šaldytuvais ir pagalbina darbi-ninkai dirba už valandinį atlygi-nimą. Jų uždėtis juokingai žė-mas palyginus su pramonės dar-bininko uždarbiu Viduriniuose Vakaruose. Bet kiek iš jų pa-likty savo gintąją uolinę pa-krantę ir eity į Gary plieno lie-jyklas?

Popietė vaizdingame kaimė-lyje su iškilni reginū į tolimo-ję niūksančią Perce uolą. Žve-jai pareina iš jūros. Jūra už-kančius žadą liepos kaitroje, ir būrės subliūksusios aplink stie-bą. Birzgia motorai, ir valtyis viena po kitos sliugia įlankon, apsuptos žuvėdrų — vieninteliu baltu ir akį pagaušančio ele-mento tarp vandens ir dangaus mėlynumo, ir molio rausvumo akmenis. Laivui prisirius prie tilto, prasideda paskutinis veiksmas, kurį turi atlikti įgulos nariai. Žuvis keliama iš vidu-ryje įrengto aruodo užknebusiu įesmu ir tvojama ant tilto, kur ją tuojau griebia bagdadiskų peiliu apsiginklavęs skerdikas ir skrodžia. Patį žuvis vienon dėžėn, o jos viduriai, su turtin-gais riebalais, iš kurių gaunamū taip visų ligonių nemėgiama žu-vies tankai — kiton. Pasitaiko tokia stambi, kad reikia surem-ti du ar net tris įesmus, kad iš-kėlus iš gilumos. Tai menkės, iki pusės centnerio svorio. Men-kė, jau savaime apčiuopiama žuvis, tačiau šėbina plekšnių didumas. Jos plokščios ir apva-lios, ir matėme gero kubilo dugno apimties, kai tuo tarpu Baltijos jūroje sugautos, nepr-ašokta valgomos lėkštes išnie-ry. Mūsiškiai žvejai sugėdėda-vo jas gerai išrūkyti ir paverstį skanuimynu. Ką daro su plekš-nėmis čionykščiai, taip ir neiš-siaiškinom. Menkės gi eina su-dymui ir džiovinimui. Saulės atakaitoje jų džiūsta tūkstančių tūkstančiai. Knut Hamsono aprašytose Lofoteny salose, nor-vegų žvejai savo menkes įrgi panašiai apdoroja, tik vietoje stalų, jas džiauna ant plikų u-

(Nukelta į 7 psl.)

RABINDRANATH...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

tai jaisi nelaukia" — pirmiau-sia Kōsala, o paskui Virdarbhā ir Kalinga tuojau prižada nieko nelaukdami eiti. Prižada ir Kantši, tik pabrėžia, kad ne garbei atiduoti jis eisias, o į ko-vos lauką. —

XVI. Šešioliktasis paveikslas rodo pirmąsias Sudaršaną ir Sudargamą. Karo laukuose ko-vos jau pasibaigusios. Kantši su savo draugais kadaliais nu-galėti ir Sudaršana tikisi bei laukia, kad dabar tikrai jau turį atėiti josios karalius į paši-imti. — nes kam kitam jis būtų jos tėvui į pagalbą atsiskubinęs, kad ne dėl jos? Bet jis nesiro-đo. O Surangamos pakviestas Tėvukas generolas atėjęs pasa-ko, kad kovą laimėjęs jojo ka-ralius prapuolė, ir jis pats einąs jos ieškoti. Sudaršana vėl nusī-mena, ir savo dvasioj kankī-nasi.

XVII. Septynioliktame pa-veiksle būrys piliečių kalbasi apie stebėtinus įvykius. Kovos buvusios didelės, bet susijunge septyni karaliai negalėję išlai-kyti, nes nei vienas iš jų ne-silaikė iš anksto padaryto su-tarimo, kiekvienas tik apie savo galvojo, kiekvienas didesnio pa-vojaus vengė ir viėns po viėn iš kovos lauko bėgo. Tik vienas — Kantši tikrai didvyriškai kovo-jo, bet ir jis sunkiai sužeistas buvo priverstas pasiduoti kaip ir kiti jojo draugai. Bet dar keistesnis buvęs teismas. Visi kiti karaliai, kurie tik pasekė buvo Kantši ir tuojau apšėdamai kovos lauką pergalę paleng-vino, yra suimti ir laikomi be-laisviais, o viso to smurto ir ko-vų sumanytojas bei vadas Kantši vyriausiojo teisėjo buvo dešinėj pasodintas, jam vaini-kas ant galvos uždėtas ir paskū-visai laisvas paleistas. Ne, to-kiuo teismo piliečiai suprasti ne-gali ir nenori — kiekvienas iš jų būtų kitaip ir, žinoma, geriau kitokia — geresnė tvarka būtų, jei valdžia jųjų, piliečių, ranko-se būtų.

XVIII. Aštuonioliktasis pa-veikslas rodo miesto ar užmie-čio (patsai autorius nepasako) gatvę, kur Kantši patinka Tėvu-kas. Tėvukas. Kaip, Kantši ku-nigaikšti, tu čia? Kantši. Tavo karalius ma-ne pasiuoti į gatvę. Tėvukas. Tai jo nuolatinis paprotys. Kantši. Ir aš jo niekur negaliu pamatyti.

Tėvukas. Tai taip pat jojo smagumams priklauso.

Toliau Kantši susirūpinęs pa-sakoja, kad jis buvo nugalėtas kaip tik tada, kada jo niekas ne-galėjęs priversti jį savo kara-lium pripažinti — ir nugalėtas taip bausiai ir netikėtai. Bet blogiausia —, kad jis dabar niekur negali jo rasti savo nusi-žeminimą išreikšti ir turi nuo žmonių iš gėdos slapstyti.

XIX. Devynioliktasis paveiks-las rodo paprastą lauko kelią, kuriuo eina Sudaršana ir Su-dargama. Sudaršana papras-tuose dulkėtuose rūbuose:

"Koksai išganymas, Suranga-ma, kokias laisvė! Manęs nuga-lėjimas man laisvė atnešė. Oh, kiek aš sunkios didybės turė-jau! Ir niekas jos negalėjo su-judinti ar numalsinti. Mano aptemusi dvasia visai negalėjo ir nesugebėjo pamatyti papras-tos teisybės, kad ne karalius pas mane privatėjo ateiti, bet aš pas jį turėjau eiti. Vakar visą naktį aš išgulėjau viena ant dulkėtosios žemės prie lan-go — gulėjau be jokios paguo-dos ištisas valandas ir verčiau. Pietų vėjai visą naktį užė ir staugė kaip didžiausi skausmai, kurie mano širdį varstė, ir nu-olatos aš girdėjau nakties pauk-čio skaudų: "Kalbėk, moterie!" šaukiam, kuris laukuose kaip aidas girdėjos. Tai buvo tam-sios nakties be pagalbos skaus-mo šaukimai, Surangama!"

Dabar Sudaršana eina pati karalius ieškoti, eina didžiau-siam nusizėminime ir nelau-kia jojo atėimant. Ji dabar jau nieko nebijo. Ji jau jaučia slaptinę savo karaliaus prisī-artinimą.

Tuo tarpu keleivės susitinka Kantši, kuris taip pat tuo pačiu keliu eina karaliaus ieškoti. Kantši siūlo Sudaršanai pasam-dyti vežimą, bet Sudaršana griežtai atsisako, nes ji nesī-jausų laiminga, jei "grįždama negalėty savo kojoms tų pa-čių dulkių paliesti, kurias pal-iko karalių apšėdama".

Tuo tarpu pradeda švisti — ir su aušros skaistumu tolimoj pasirodo karalius rūmų bei pil-ies bokštai. Ateina ir tėvukas — ir visi drauge, vis daugiau auštant ir saulei tekant, arti-nasi prie karaliaus pilies bei rūmų.

XX. Dvidešimtis ir paskuti-nis paveikslas mus nuveda vėl į tamsųjį rūmą. Sudaršana pra-šo karaliaus negražinti jai bu-vusios karalienės garbės, o pa-likti paprastą tarnaitę. Ji da-bar mačo, kad anksčiau dėl to jis jai toks negražus ir bašus išrodė, kad ji jo ieškojo žibu-čiais pasipuošusi. Dabar ji ma-

to, kad jam gražumu lygintis niekas negali. Karalius atsa-ko, kad viskas, ką jį jame gražus ar nepatiginamo mačo — yra joje pačioje — ir atidaro tam-siojo kambario duris ir išveda ją prie šviesos.

Toksai yra "Tamsaus kam-bario karalius" turinys. Apra-šyti jo negalima — reikia ma-tyti ar bent viską perdėm atsi-dėjus skaityti ir drauge gyventi. Ką autorius norėjo tuo pasa-kyti? Aš taip pat nedirščiau au-toriaus mintį aiškinti ar kitus sekdamaš sakyti, kad visa kas reikia religiniais motyvais aiš-kinoti ir sakyti, kad tamšiojo ruimo karalius — turi būti Die-vas ar Dievybė, ir kad visa dra-ma — Gitanjali panašus dievy-bės garbinimas. Tokiam aiškinī-mui, teisybė, yra gana daug mē-džiagos ir norint galima taip aiškinti. Bet kokias nauda iš to?

Kam mėginti visa kas suvesti ligi abstraktinių samprotavimų ir traukte nuo gyvenimo traukti?

Pirmiausia — patsai dramos turinys kiek kitokioj konstruk-cijoj galima rasti ne vienoj in-dų pasakoj arba šventųjų raštų padavime, kurie paprastai visuo met didėlį dalyį realinio gy-venimo atsiikimais paremti.

Antra — tai, kas parodyta dra-moj apie santykius paprastų pi-liečių ir jų valdovų, apie san-tykius vyro ir moteris ir pa-galiau apie santykius tarp val-dovų savo tarpe — visa tai taip realu ir paties Tagorės kituo-se raštuose taip perdėm ta pati

mintis pravedama, kad vargu bau tikslinga visa tai vien į re-ligines alegorijas sumesti, juo-ba, kad patsai Tagorė religijos nuo kasdienio gyvenimo nū-kuomet neskiria. Žmonėms, kur-ie dramos kūrinij būtinai nori aiškių išvadų matyti, galima viskas ir šitaip formuluoti:

I. Valdžia ir žmonės. Žmonės turi tokią valdžią, ko-kie yra patys — nes jie viską savo paveiksle daro ir mato. Tada, kada viskas gerai sekasi — žmonės mano, kad jie ge-riau viską padaryty — ir tik di-delėj nelaimėj pamato ir įver-tina valdžios darbus. Žmonės, kurie apgaulingu keliu eidami nori sau ir kitiems gera padary-ti, — paprastai sau ir kitiems nelaimė padarō. Pavyzdžiai — apgaulingo karaliaus pasiskel-bimas, Kanši ir kitų karalių žygiai ir tt.

II. Lyčių santykiai. Čia taip pat kiekvienas kitame ma-čo savo paveikslą. Prievartos kelias — blogiausias kelias. Jei kas tikrą meilę slopdamas ka-prizams pasiduoda — prievarta prie savęs laikyti nereikia, — jei bus tikros meilės — su lai-ku klaida pasirodys ir vėl su-siras vienas kitą.

(Bus daugiau)

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
STABDZIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJOS —
(Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S
IR MOTORŲ REMONTAS
5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.
Sav. LEONAS FRANCKUS Tel. P.Rospect 8-9533

COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.
Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.
Mes esame įgalioti V. O. VNESPOLYTORG priimti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.
Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prienamomis kainomis.
Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street	CH 3-2583
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-9552
• BROOKLYN 7, N. Y. — 609 Sutter Avenue	DI 5-8808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway	TEL. 268-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-3333
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	CO 3-3569
• NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-8992
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-5766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	GR 6-2681

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIŲ PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Prof. Ad. Varnas apie mūsų dailės pradus

Prof. Adomas Varnas, dailininkas ir liet. kultūros skleidėjas bei puoselėtojas, š. m. lapkričio mėn. 18 d. per Chicago Sophie Barcus šeimos radijo programą prabilo pasveikinimu ALRK Federacijos Vadovybės rengiamo Kongreso proga, apsidžiaugė religinio meno parodos organizavimu ir nurodė lietuvių tautinio meno pradus, išeitius vietą ir ateities kelius.

"Nėra abejonės, kad šitokia laiks nuo laiko ruošiamas religinio meno paroda yra didžiulė prasminga keleriopais atžvilgiais ir lietuvių visuomenės tokios parodos labai pageidauja. Ji yra prasminga ne vien dėl to, kad duoda progos intelektualiniams mūsų visuomenės sloksniams patirti ir kartu pagyventi tuo, kas mūsų dailininkų yra sukurti naujųjų srovinių ar tik stilistinių šio amžiaus verpetų poveikyje; patirti, kaip vyksta tiems dailininkams grūmtis su kietomis medžiaginėmis sąlygomis ir ypač su kūrėjų nemis apstovomis svečioje padangėje. Iš antros pusės, ir patiems dailininkams parodos yra didis moralinis, o kartais ir materialinis paskatas; tarsi moralinis, kai ieškom progos pasireikšti nauju kūrybiniu veidu ar su naujais lietuviškos kultūros pradais ir pan."

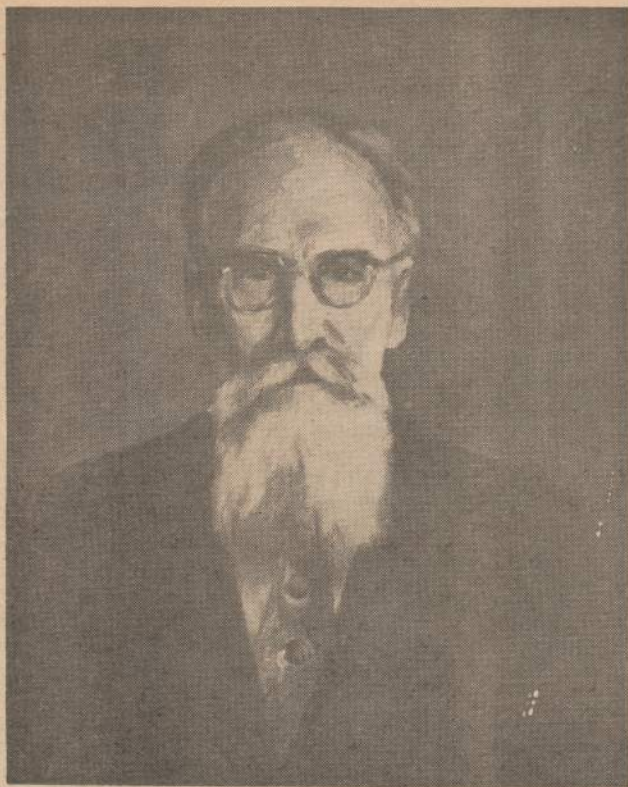
Prof. Varnas taip pat pareiškė džiaugsmą, kad šalia religinio meno aktualijų parodoje bus skyrius "Šventoji Lietuva". Tame skyriuje numatoma parodyti keletą religinio meno aspektų, susijusių su Lietuvos praeitimi. Į šį skyrių patenka ir Lietuvos kryžiai, atseit, liet. tautodailės šaka, viena reikšmingiausių liaudies kūrybos apraiškų, kurioje slėpi, visu-

otinai pripažinti, lietuviškojo savitumo bei originalumo pradai.

"Apie ją", sako A. Varnas, "mes permažai kalbame. O iš tikrųjų turėtume gyventi nu-siteikimais, rodančiais, kad apie ją niekuomet nebus perdaug kalbėjus. M. K. Čiurlionis savo rašiniuose ir laiškuose šaukte šaukė, kad ne tik mūsų sąmonės akys, bet ir rankos atsivertę, kad ne tik pamatytume, bet ir gyvai apčiuoptume slypnčias šioje liaudies kūrybos šakoje pirmapradžių meno daigus. 'Ji turi būti mūsų dailės pamatas' — šaukė Čiurlionis. — 'Jis jos turi pakilti savotiškas lietuvių stilius, ji yra mūsų pasididžiavimas, nes tas gražumas, kurį turi savyje, yra grynas, savotiškas ir išimtinai lietuviškas.'

"Žinomas mūsų kultūros istorikas prof. Zenonas Ivinskis taip pat neatlaidžiai kartoja: "Tautos kultūros negalima tinkamai suprasti, jeigu nėra atsekama šios kultūros pradžia. Reikia atskleisti jos sūdedamieji pradai, anie pirmiškiausi elementai, kurie sukūrė kultūros užuomazgas ir kurie paskiau vienokiu ar kitokiu pavidalu išeina aikštėn ir aukštosios kultūros kūriniuose. Tie pradiniai sūdedamieji elementai yra tarytum tos neregiamos gijos, kurios neša visą audinį ir suteikia jam savotiškai originalaus pobūdžio."

Pabaigoje prof. A. Varnas dar kartą sveikino religinio meno parodos iniciatorių ir tos parodos vykdytoją inž. M. Ivanauską, kad "jie laikė reikalinga įjungti į jos programą šalia aukštojo meno ekspozuojamų aktualijų, taip pat ir

Dail. prof. Adomas Varnas M. Šileikio pieštas portretas

ryškesnieji relig. tautodailės kūriniai, kaip tai buvo daroma, anais atgimimo laikais Lietuvių Dailės Draugijos Vilniuje nuo 1907 iki 1914 metų."

STATYS "HERODA"

Chicago universiteto Division of the Humanities pastangomis nuo 1964 m. sausio 6-11 d.d. 8:45 val. vak. Rockefeller Memorial Chapel bus vaidinamas "Herodas". (XII amžiaus muzikinis veikalas). Muzikos direktorius Noah Greenberg.

Scenos direktorius Nikos Psacharopoulos. Meninę pusę prižiūri Rouben Ter-Arutunian.

Sausio 11 d. įvyks popietinis vaidinimas 3:00 val. popiet. Biletai premjerai \$10.00. Antradienio ir šeštadienio vakarais biletai: \$5.50, \$4.40 ir \$3.30. Šeštadienio popiet — \$4.40, \$3.30 ir \$2.20.

Bilietus galima gauti: 201 N. Michigan Ave. Tel: 332-3470.

Šio vaidinimo pelnas skiriamas humanistinių mokslų Stipendijų Fondui.

100 daktarų Mažosios Lietuvos temomis

Antr. Pasauliniam karui besibaigiant, Karaliaučiaus valst. archyvas buvo perkeltas į Vak. Vokietijoje, netoli Helmstedto esančias Graslėbeno kasyklas. Jo dokumentų rinkinys yra tikrenybėje Maž. Lietuvos istorinių liudinių sambūris, apimamas laikus nuo Kryžievių kruvino įsiveržimo į Maž. Lietuvą iki nacių tūkstantmetinio Reicho liūdno ir negarbingos kapituliacijos. Būdingiausias jo dokumentų yra karaliaus Fridricho II, hohenaufeniško, 1226 m. paskelbtoji "Auksinė Bulė", kuria karalius suteikė "Jeruzalės špitolės magistrui" Hermanui von Salza leidimą pradėti grobuonišką ir kruviną Maž. Lietuvos užkariavimą.

1952 m. anglų okupacinė valdžia perdavė kasysklose rastus dokumentus Žemutinės Saksonijos vyriausybei, kuri 1953 m. įsteigė "Staatliches Archivlager in Goettingen", patalpindama jame visus Karaliaučiaus archyvo turtais. Prie jo 1958 m. dar buvo prijungti Nuerebergo Karo nusikaltėlių teismo bylos ir protokolai.

Šalia Muencheno uni-to knygyno, Goettingeno archyvas yra Rytų Europos, Rytų Vokietijos ir vokiškumo reikšmės Rytų Europoje tyrinėtojų svarbiau-

sias šaltinis. Juo plačiai naudojasi studentija, ir iki šios vasaros ten parašė daugiau negu šimtą daktarų, vienaip ar kitaip liečiusių Maž. Lietuvą.

Kuomet kitų Vokietijos universitetų Rytų Europos tyrinėjimų (Ostforschung) institucijos gliauli ir plačiai liečia bolševizmą, Goettingene jau 1946 m. įsisteigęs "Goettinger Arbeitskreis" (darbuotojų sambūris), daugumoje susidedęs iš buvusių Karaliaučiaus profesorų, užsiima pirmoje eilėje Maž. Lietuvos praeities ir ateities klausimais. Šiuo metu ten vykdomi (šalia eilės smulkesnių) trys pagrindiniai darbai:

1. Ruošiamas "Preussisches Urkundenbuch" tretysis tomas t. y. Prūsikių (suprask pirmoje eilėje Rytprūsijos) istorinių dokumentų rinkinys.

2. Taip pat rengiamas spaudai "Kryžievių ordino generalinio prokuroro pranešimas Kurijai".

3. Prof. Hans Mortensen ruošia geografinį - istorinį atlasą. Šioje vietoje reikia paminėti, kad tas pats tyrinėtojų sambūris yra suprojektavęs visą ciklą atlasų, vaizduojančių valstybines ir administracines sienas Rytinėje Vidurinėje Europos dalyje (Staats- u. Verwaltungs-

(Nukelta į 5 psl.)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Juozas Audėnas: TWENTY YEARS STRUGGLE FOR FREEDOM OF LITHUANIA. New York, 1963. Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (Vliko) leidinys, 150 psl., anglų kalba. Turinyje: Lietuvių tautos himnas; Stepono Kairio pareiškimas; Mykolo Krupavičiaus pareiškimas; Jono Matulionio pareiškimas; Antano Trimako pareiškimas. Toliau seka: Stasio Lukšio: Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto atsižadimas; Juozo Audėno: Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo K-to veikla; K. Šidlauskas: Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo K-tas kaip Lietuvos tautinių interesų atstovas ir Domo Krivicko: Lietuvos kovos prieš agresiją ir pavergimą.

Gale trumpai pateikti svarbiausi faktai apie Lietuvą ir Lietuvos žemėlapis. Gaunama Eltos Informacijos Tarnyboje, 33 West 42nd St., Rm. 928, New York, N.Y., 10036.

Juozas Kruminas, SESTASIS MEDIS. Romanas. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 45, 1963 m., Londone. 368 puslapiai, kainą \$3.

Jaunas poetas ir rašytojas Juozas Kruminas gimė 1914 m. sausio 26 d. Palionės vienkemyje, Gelvonių valsč., Ukmergės apskr., mirė DP stovykloje Spakenbergo prie Hamburgo, tiksliau sakant, netoli stovyklos esančioje Edmundothalio džiūvinių sanatorijoje, 1951 m. birželio 1 d. ir palaidotas Spakenbergo stovyklos kapinių Pabaltiečių sekcijoje.

Kad ir neilgas buvo Juozo gyvenimas, bet nepaprastai darbingas ir darbas vaisingas. Nubuvo Lietuvoje to dienašio ar periodinio žurnalo, kur nebūtų buvę spausdinta Krumino poezijos ir beletristikos dalykėlių. Pradėjęs tremties keliu nuo Liubeko, per Haffkrugą (kur su J. Cicėnu, Valteriu Banaičiu, Kaziu Barausku ir kt. glaudžiai bendradarbiaudami leido bene pirmąjį literatūrinį hektografuotą žurnalą tremtyje, rodos, Gintarą, vėliau almanachą Baltiją), iki Spakenbergo, jau būdamas silpnos sveikatos nuo pat tremties pradžios, jis dėl džiūvos nebegalėjo išemigruoti į Ameriką...

Krumino išleistų dalykų tarpe yra keli eilėraščių rinkiniai, k. a. Eksperimentai, Kibirskštys, Naktis viršum širdies, Sugrįžęs miestas ir visa eilė baladžių Karyje. Taip pat daug Kruminas yra padaręs stambių vertimų, k. a. iš Korolenkos (drauge su Kaziu Boruta ir Lukauskaitė), iš Tolstojaus (drauge su Kaziu Jakubėnu), iš B. Shaw, Makarenko (drauge su savo žmona Nele Mazalaite), Čukovskio, Koestnerio, Selmos Lagerloef, Knuto Hamsuno, Carwoodo, Chestertono ir tt.

Dabar Nidos išleistas jo romanas buvo užsilikęs parašytas tremtyje ir neišleistas. Jis skaitomas brandžiausiu Krumino kūrinio ir vaizduoja komunistų ir socialrevoliucionierių (eserų) "veiklą" Lietuvoje, ypač vaizdžiai, nušviečiant komunistų "idėjos" ir taktikos suktybę bei

jų veidmainystę bolševikams okupavus Lietuvą.

Petras Pleškevičius. MES NĖŠEM LAISVĖ. Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanorio kūrėjo atsiminimai. Antroji taisyta ir papildyta laida. Turinyje: Namuose, komendantūroje, prieš bolševikus, prieš lenkus, grįžus tėviškėn, eiguolio tarnyboje, Karo muziejuje, ir vėl tėviškėje, Vokietijoje. Mažo formato, gero popieriaus. Kaina ir kur leista, nepažymėta.

TAU, JAUNOJI LIETUVA. Detroito Dariaus-Girėno klubo leidinys dviem sukaktimis paminėti: Dariaus - Girėno tragingo prieš 30 metų žuvimo ir Detroito Dariaus - Girėno klubo 10 metų. Redagavo Vladas Mingėla. Išleista visuomenės aukomis: vienas auokojo \$20, 13 po \$5, vienas \$3, septyni po \$2 ir 41 po \$1. Sąsiuvinys nenumeruotas, turi — 18 puslapių, apie pusę skelbimų. Tekste, be kitko, Mingėlos, Alfonso Nako ir Justo Pusedėrio straipsneliai apie Darių ir Girėną, klubą ir Lietuvių Namus Detroito.

LIETUVIŲ DIENOS, lapkričio mėnuo 1963. Viršelis iliustruotas Liet. Enciklopedijos leidejo Juozo Kapočiaus atvaizdu, tekste 3 rašiniai iš Liet. Valst. Liaudininkų suvažiavimo, vienas apie Vliko dešimtmetį. Dar tekste: Fausto Kiršos ir Leonardo Andriekaus eilėraščiai, Marijaus Katiliškio — Paukščiai, novelė; Gasparo Veličkos Pušėlė, fragmentas ir kt.

Mykolas Vaitkus: ALFA IR OMEGA. Eilėraščiai 1947-1949. Immaculata Press, Putnam, Conn. 1963.

Šį savo eilėraščių leidinėį Mykolas Vaitkus paskyręs "Mieliesiems savo Geradariam GG. Pranui ir Uršulei Gudam", gyvenantiems 7320 S. Talman ave., Chicagoje. 114 puslapių knygelėje yra net 112 eilėraščių, paskirstytų trimis grupėmis: Jam ir Jai, žmogaus širdis ir Paskučiausieji dalykai.

Kokia švelni yra Mykolo Vaitkaus nekomplikuota, bet užtat juo efektingiau paveikianti lyrika, čia pateikiu iš Paskučiausiujų dalykų vieną keturposmį eirėraščių Ašara:

Tarei sudiev — ir suvirpėjo kurčiu skausmu išblankęs balsas.
Atsakė tau gėlių alėjoj "sudiev, sudiev" žvirbliukai smalsūs...

Atsižvelgi dar kartą — Ant veido ašara sužvilgo. Sušlamo epusė prie vartų: "Bus mum vieniem čia ilgu, ilgu"...

Regėjau tai, tylus praeivis, ir skausmas širdį man sugėlė: "Kam teko tos liūdnosios deivės širdy ištryškus ašarėlė?... Laimingas jis... O man klajūnui ar skirs kas ašaros žemčiūgą, kai teks keliauti žemės sūnui į Amžių ryto toli bugų?... J. P.

100 DAKTARŲ... (Atkelta iš 4-to psl.)

grenzen in Ostmitteleuropa). Pirmasis šios eilės atlasų išėjo prieš devynis metus tokiu vardu: "Die Baltischen Lande" von Dr. H. Laakmann. Išleido Goettinger Arbeitskreis, 1954 m. Buvo gaunamas Verlag Oldenbourg, Muenchen. Kaina DM 8.40. Turinys — septyni žemėlapiai su plačiais ir išsamiais komentarais:

Gyventojai 1200 m. po Kr., Livoniškosios valstybės 1492

Po Stolbovo taikos 1617 m., Šiaurės karo pradžia 1700 m., Livonija, Estija ir Kuršija 1783 m.,

Rusijos "Baltijos pajūrio vokiškosios provincijos" 1883 m. Estija ir Latvija 1920-1940 m.

Vak. Vokietijoje susidariusi "Gemeinnuetzige Gesellschaft Albertinum" (Bendruomeninio pobūdžio dr-ja Albertinum), užsimojusi tęsti 1544 m. herzogo Albrechto Karaliaučiuje įsteigto Albertus universiteto tradicijas, pradėjo šiais metais Goettingene naują "Collegium Albertinum" rūmų statybą. Pamatų pašventinime dalyvavo Rytprūsijos poetė Agnes Miegel, Rytprūsijos Landsmannschaft kalbėtojas Dr. Gille, Goettingeno uni-to rektorius prof. Dr. Arnold Scheibe ir daugybė visuomenininkų, mokslininkų bei politikų. Gemeinnuetzige Gesellschaft Albertinos pirm. prof. Birukow pareiškė, kad naujuose rūmuose vokiškasis Rytų Europos tyrinėjimas turės nuosavą ir pastovią pastogę, kuri priglaus iš Rytų Vokietijos kilusius studentus ir ypatingai tarnaus Rytprūsijos (!) tyrinėjimo tikslams.

Šita toli nepilna vienu metu ir tik vienos Goettingeno vietovės apžvalga pavaizduoja, kaip gražus mokslininkų būrys, remiamas milijoninės valstybinės pinigų sumos, semia iš mūsų tė-

tyrinėjimo tikslams.

Šita toli nepilna vienu metu ir tik vienos Goettingeno vietovės apžvalga pavaizduoja, kaip gražus mokslininkų būrys, remiamas milijoninės valstybinės pinigų sumos, semia iš mūsų tė-

vų žemės praeities konstruktyvių idėjų ateičiai, kurios numatomos tik vokiškumui tarnauti. O ką darome mes?

M. Gelžinis

OLANDIŠKAS SILKES

GALIMA GAUTI PLASTIKOS BAKKUTĖSE

Dabar galite gauti žinomą Olandiškų Silkių gražiosios plastikos bakūtėse — patogus indas, kurį vėliau galite naudoti įvairiems tikslams.

Viduje yra tokios pačios skanios olandiškos silkės, kurios jums patiko medinėse bakūtėse, aukščiausios kokybės, visuomet geros... extra šviežios, nes jos susidomos ten pat jūroje tiksliai šimtos iš tinklo. Be to plastiko bakūtėje rasite surašytus būdus, kaip pasigaminti skanios silkės patiekalus, kuriuos jūs tikriausiai norėsite išbandyti.

Jūs galite pirkti tikrų olandiškų silkų plastikos bakūtėse po 4 svarus arba po 9 svarus medinėse bakūtėse. Jų gausite beveik visose maisto krautuvėse. Krautuvės norinčios šių silkų gauti, kreipiasi žemiau nurodytais adresais.

NOON HOUR FOOD PROD. INC.

652 West Randolph Street Chicago 6, Illinois

BOOTH FISHERIES CORP.

2617 West Madison Street Chicago 12, Illinois

your family need never enter a dark house again... WHEN time-all. TURNS A LIGHT "ON" TO WELCOME THEM SAFELY HOME!

TIME-ALL will automatically turn a lamp ON to "welcome" you every evening... come home to a bright, friendly house without fear of dangers lurking in the darkness. TIME-ALL works after night without resetting. No special wiring needed — just plug-in. See it today!

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO. 5115-5123 So. Kedzie Ave. PProspect 6-1790 OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 28, 1963

M. Šileikis

šv. Augustino bažnyčia